

Vier manieren van luisteren

Downloaden is de vorm van luisteren die dienstbaar is aan bevestiging. Alles wat gebeurt, wordt afgemeten aan je bestaande verwachtingen, oordelen en overtuigingen: ja, ja, dat weet ik al. Wat we al weten moet bevestigd worden. In deze staat van zijn functioneert onze waarneming van de wereld op basis van een waarnemingsorgaan van de eerste orde: we zien uitsluitend datgene wat overeenkomt met onze reeds aanwezige oordelen. Het bevestigt de bril waarmee we naar de wereld kijken. We ‘plakken’ onze oordelen op dat wat we horen.

Feitgericht luisteren – zoekend naar het verschil is een manier van luisteren die zich richt op de waarneming van feiten en op de wereld als een verzameling van dingen. We richten ons daarbij op aspecten van de realiteit die afwijken van onze eigen, reeds aanwezige opvattingen. Waar het bij downloaden gaat om het ontkennen van wat anders is, richt de waarneming zich hier op nieuwe of tegenstrijdige feiten: kijk hier eens! De innerlijke stem van het oordeel is uitgeschakeld. Feitgericht luisteren hoort bij goed wetenschap bedrijven. Scharmer zegt daarover: ‘In deze staat van zijn activeren we een waarnemingsorgaan van de tweede orde: het zintuig dat ons echt uitsluitel geeft over de werkelijke aard der dingen.’

Empathisch luisteren brengt een kentering teweeg. Het is de ommekeer van de focus op dingen en feiten, naar de focus op de jij-wereld, het levende en zich ontwikkelende zelf. Ja, ik weet precies hoe je je voelt. Empathisch luisterend beleven we de wereld vanuit het perspectief van de ander. We ervaren heel precies de plek van waaruit de ander handelt. Het is een vaardigheid die je, net als elke andere vaardigheid, kunt aanleren en verder ontwikkelen. Otto Scharmer noemt het de intelligentie van het hart, het waarnemingsorgaan van de derde orde.

Wanneer een echte dialoog ontstaat, vindt van binnen een beweging plaats naar een andere manier van luisteren. Zolang we luisteren op één van de twee eerst genoemde manieren bewegen we ons binnen de grenzen van onze eigen mentaal-cognitieve wereld. Bij empathisch luisteren echter verschuift onze waarneming vanuit ons eigen veld naar dat van de ander. De scheidslijn tussen mij en de ander verdwijnt. We voelen een directe verbinding, contact van hart tot hart. We stellen ons open.

Creërend (generatief) luisteren zorgt ervoor dat we onze wil openen als een waarnemingsorgaan van de vierde orde. Als we ons op dit vlak begeven gaat het eigen ik naar de achtergrond. Daardoor openen we van binnen een plek van stilte en zijn, waar een nieuwe kwaliteit van presentie zich doorheen weeft. We ontwikkelen een gevoeligheid die ons in contact brengt met het hoogst mogelijke van de toekomst. Op dit punt aangeland zoeken we niet meer buiten onszelf. We bevinden ons in een veld, waardoor we ver over onze gewoonlijke organisatiegrenzen heen getild worden, doordat we een moment van tijdloze stilte binnentreden. Daarmee beleven we iets totaal anders; iets volstrekt nieuws en toekomstigs begint in ons gezamenlijke midden aanwezig te zijn. Pas aan het einde van de ervaring ontdek je dat je op het vierde niveau was. Je stelt plotseling vast dat je niet meer dezelfde persoon bent als tevoren. Je hebt een subtiele, nauwelijks waarneembare, maar diepgaande verandering doorgemaakt.

Zie ook de afbeelding op de volgende bladzijde.

